

Dolmabahçe'de tarih talanı

Eserlere 40 yıl dokunulmadı

Milli Saraylar Daire Başkanı Prof. Dr. Erol Eti

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanı Prof. Dr. Erol Eti, kamuoyuna Arena programının jeneriğinde duyurulan Dolmabahçe'deki 'tarih talanı' daha yayınlanmadan açıklama yaptı. Prof. Dr. Eti, Dolmabahçe Sarayı'na 1924'ten sonra 40 yılı aşkın bir süre dokunulmadığını, bu süreçte eserlerin bozulduğunu, kurtlandığını ve hurdaya döndüğünü belirterek "Bunda sorumlu hepimiz" dedi. Prof.

Dr. Eti, kendilerinin istediği ve aralarında demirci, marangoz, tenekecinin yer aldığı 23 uzman yerine memur alındığını ve bunların Ankara'da istihdam edildiğini belirterek, en büyük eksikliklerinin para ve kalifiye eleman olduğunu söyledi. Prof. Dr. Eti şunları söyledi: "Saray 1856'da kullanılmaya başlandı. 1924'te 431 sayılı kanunla millete intikal etti. 1965'e kadar kapalı kaldı. Koruma prensipleri ve teknolojilerinin yeterince bilinçli olmamasından dolayı, olumsuz koşulların tahribatı duruyor. Bu konuda envanter defterlerimiz var. Devralındığında büyük bir kısmı hurdalık görüntüsünde olan sarayın, özellikle bodrum ve çatı katlarında programa alınarak yapım sırasını bekleyen mekânlar, yapılmış olan kısımların yüzde 10'u bile değil."

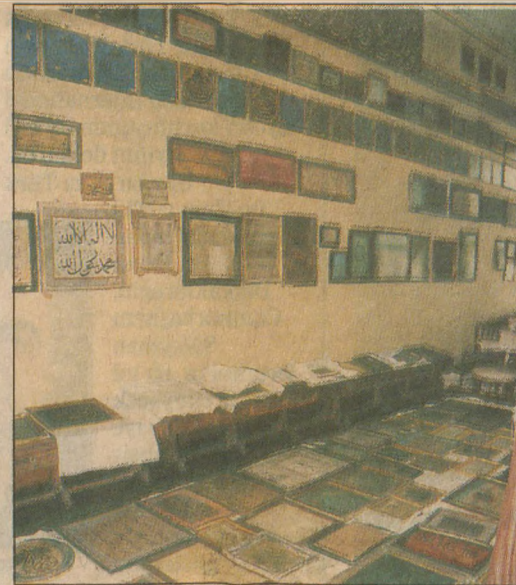
Swissotel'in, sarayın havalandırma tünellerini tıkadığını, vatandaşların kendiliklerinden açtıkları davaya ek olarak, TBMM'nin de dava açacağını bildiren Prof. Dr. Eti, "Tüm olumsuz koşullara rağmen envanter daha fazla bozulmadan korunuyor ve sırayla onarılarak yarıllara hazırlanıyor" dedi.

"Sorunları zaman zaman biz gündeme getiriyoruz, felaket tellallığı yapmıyoruz" diyen Prof. Dr. Eti, envanter defterini gösterirken, "Milli Saraylar bünyesinde 72 bin 147 eser bulunuyor. 40 yılı aşkın kurtlu kalmış. O günkü şartlarda kağıt eserler onarım atölyesi de yoktu. O şartlar biz yaratmadık. O günlerde devletin de bu eserlerin onarımına ayıracak parası yoktu" diye konuştu. Prof. Dr. Eti, gerekli eleman ve paranın bulunması halinde bu eserlerin korunacağını da söyledi.

■ Mustafa KINALI / İSTANBUL

Fotoğraflar: Sefa ÖZKAYA / İSTANBUL

Saray müdürü çaresiz kaldı

Dolmabahçe Sarayı Müdürü Arkeolog Savaş Savcı, bu göreve atandıktan sonra eserleri kurtarmak için yaptığı yüzlerce yazışmaya rağmen sonuç alamadığını söyledi. Savcı, personelin namaz kılmak için kullandığı odada 3 ay önce bir köşeye atılmış olarak buldukları evrakın, Sultan Abdülaziz'in, Kabe'nin, yağmur oluklarının altından yapılmasını isteyen bir başka paha biçilmez fermanı olduğunun da ortaya çıktığını açıkladı. Saray'daki yazma ve tablolar harap haldeki odalarda kurtlanmaya terk edilmiş.

70 binden fazla tarihi eserin bulunduğu Dolmabahçe Sarayı'nda tam bir tarih talanı yaşanmış. Paha biçilemeyen birçok eser çürümeye terk edilmiş, birçoğu ise bilinmeyen bir şekilde kaybolmuş. Envanter çıkarılmadığı için sorumlular da belirlenemiyor.

KANAL D Genel Yayın Koordinatörü ve Arena Genel Yönetmeni Uğur Dünder, bu akşam yayınlanacak Arena programında Dolmabahçe Sarayı'ndaki tarih talanını gözler önüne seriyor. Dünder, Arena ekibiyle birlikte yaptığı araştırmada, paha biçilemeyen değerdeki tarihi eserlerin küflü mahzenlerde, tavan aralarında çürümeye terk edildiğini, bazı eserlerin ise kayıplara karıştığını ortaya çıkardı. Arena, ortaya çıkarttığı gerçekler ışığında TBMM Başkanı Hikmet Çetin'den izin aldı ve

Dolmabahçe Sarayı'nın bugüne kadar hiç bilinmeyen yerlerine kadar girerek özel çekimler yaptı. Hürriyet muhabirlerinin de baştan sona izlediği çekimlerde, Atatürk'ün tabutu ile hastalığında kullandığı ilaç ve tıbbi cihazların sandıklara doldurularak tavan arasına atıldığı da ortaya çıktı. Ziyarete kapalı bölümlere girildiğinde ağaç kurtları tarafından kemirilerek delik deşik edilmiş barok stili mobilyalar, kırık dökük çini ve yemek takımları, rutubetten çöken duvarlarla karşılaşan Uğur Dünder, bunca yıldır neden hiçbir yetkilinin önlem almadığı sorusuna yanıt bulamadı. Sakal-ı Şerif odasına girildiğinde, ağaç kurtları tarafından kemirilen elyazması paha biçilmez Kuran ile Kabe örtüsünün dehşet verici görüntüleriyle karşılaşıldı.

Atatürk'ün silah arkadaşı İsmet İnönü'nün portresinin bulunduğu tablonun çerçevesinin ise sökülerek bir başka resimde kullanılmak üzere Milli Saraylar Daire Başkanı'na gönderildiği de ortaya çıktı. 1993 yılında kaybolduğu anlaşılan İtalyan ressam Zonara'ya ait bir başka paha biçilmez tablo ile ilgili soruşturmanın ise 5 yıldır sürmesine rağmen ne bir sorumlunun ne de tablonun ortaya çıkarılabildiği öğrenildi.

Engin GIRAY / İSTANBUL

